

Balonoví provokatéři vrahy 22 obětí

V minulém čísle jsme přinesli úřední zprávu zvláštní komise, která skončila vyšetřování příčin tragické havarie čs. dopravního letadla DC 3, k níž došlo — jak známo — 18. ledna t. r. nedaleko Levoče. Komise uzavřela svou podrobnou zprávu takto: »Příčinou leteckého neštěstí, při němž zahynulo 22 osob a 4 ce-

stující byli těžce zraněni, byla tedy srážka s balonem, který byl vyslán nad naše území americkými organizacemi ze základen v západním Německu.« Stali se tedy původci letákových a šplonážních provokací s balony pachatelé hromadné vraždy. V jediném okamžiku připravili 25 dětí o otce.

Ke katastrofě čs. dopravního letadla u Levoče

Původci balonových akcí byli mnohokrát varováni. Je v dobré paměti, že iž v září minulého roku pronesl ministr zahraničních věcí SSSR V. M. Molotov v závěru jednání s vládní delegací Německé spolkové republiky v Moskvě prohlášení, v němž s naléhavou závažností upozorňoval na nebezpečí, které vzniká letecké dopravě a estujičím i posádkám letadel od těchto balonů, které jsou často velkých rozměrů a jejich pobyt ve vzduchu je ekontrolovatelný, protože létají v různé dobu a v různých výškách.

Od té doby došlo k celé řadě varovných příhod

Jak je známo, došlo pak na našem zemí k celé řadě příhod, kdy mohli alonoví provokatéři vidět, jaké důledky jejich podryvná práce má. Přimeňme neštěstí, která způsobily adlé balony v Mengušovicích, v obci rienov, v Dobročské Lehotě i jinde. některých jsme psali také v našem opise, abychom informovali své čteře o tom, jak zákeřnými způsoby rozuji »kritické zóny« našich letů. Každém ze vzpomenutých případů yli vážné zranění pokojní občané, sto i mladiství, a byly způsobeny načné hmotné škody na jejich obydh. Nejnověji došlo k případu, kdy akový balon se zátěží spadl v těsné lizkosti hrajících si dětí. Na to vše však strdají balonových scí nebrali zřetel ani v nejmenším, ustali s nimi, ba dokonce své černé lo ještě stupňují. Nevysílají už jen takové balony, nýbrž dokonce balony zvedné, jež nesou fotografické a jiné řizní, kterým si opatřují údaje pro otování map naší republiky i jiných mí.

Americké i jiné časopisy se přímo edhánějí v chlubitvých údajích, kolik kových balonů bylo již vysláno. List Süddeutsche Zeitung psal 17. února hoto roku mimo jiné, že až do letošho února bylo vypuštěno pomocí 0.000 polyetylenových balonů 148 ilionů letáků nad Československem. stádkům se u nás ovšem každý už vno směje. A sami někteří prozřatíjší západní politici a novináři při-

znávají neúčinnost takových letáků — a tedy i zbytečnost takové akce. Avšak organisátoři letákových »poselství« mají zřejmě dosti peněz na tuto nákladnou »záhuvu«. Je jasné, že tyto prostředky jdou nakonec z kapsy pracujících těch zemí, jejichž kruhy balonové akce pořádají. Jdou nakonec i na účet utečenců a jejich neradostného života...

Kdo stojí v pozadí balonových akcí

List »Süddeutsche Zeitung« o tom píše: »Tato idea pochází od Harolda H. Stassena, bývalého republikánského kandidáta při presidentských volbách. Za provádění balonové kampaně odpovídá — podle téhož listu — »pododělení výboru SE, tiskové oddělení »Svobodné Evropy«, které bylo pro tento účel zřízeno. Jeho vedoucím v Mnichově je Howard S. Weaver. Tvrdí se, že peníze na tuto akci získává ze sbírek, které zajišťuje »výbor pro svobodnou Evropu« a v němž jsou také Henry Ford II, Cecil B. de Mille a George N. Shuster. Bylo by ovšem blíž k pravdě uvést v té souvislosti známý fond 100 milionů dolarů, který byl uvolněn americkými oficiálními místy právě pro takové účely, k nimž patří vysílání sabotérů a k nimž má blízko i organizování balonových provokací.

Ať ty nebo ony osoby jsou jmenovány jako členové příslušného výboru — je jasné, že skuteční podporovatelé a iniciátoři stojí v pozadí. Patří k oněm krúhům, které přišly s koncepcí politiky »s posice síly, s posice »na okraji války«, které rozdmýchávají tak zvanou studenou válku a vůbec se všemožně starají o ztížování těch cest světové politiky, které vedou k dorozumění mezi národy a státy s různým zřízením. Ti mají hlavní odpovědnost za balonové akce.

Také diplomatické zákroky varovaly

Nejen však nesčetné příhody výmluvně dokládaly nebezpečí balonů. Byla to zároveň výměna četných diplomatických not mezi vládou SSSR a USA i mezi vládou SSSR a vládami jiných zemí (Turecku, západního Německa a pod.) i diplomatické zákroky naší

vlády u vlády USA a nedávno dopis, který z pověření naší vlády zaslal generálnímu tajemníkovi OSN panu Dagu Hammarskjöldovi ministr zahraničních věcí ČSR Václav David. Ve všech těchto notách se zdůrazňovalo vážné nebezpečí pro životy občanů i pro leteckou dopravu — a zároveň se v nich vznášel protest proti soustavnému porušování smlouv omezování balonů, nad jejich území jsou balony vysílány a proti zasahování do vnitřních poměrů těchto států. Zdůrazňovalo se dále, že takové akce jsou v příkrém rozporu s mezinárodními zvyklostmi a že povážlivě narušují normální styky mezi státy.

I na to vše však původci balonových akcí a jejich ochránci dosud neberou zřetel. Snaží se všelijak zlehčovat varování o nebezpečnosti balonů nebo tvrdí, že již od 7. listopadu minulého roku nevysílají žádné větší balony, a balony se šplonážním zařízením vydávají za nevinné balony meteorologické. I kdyby tomu tak náhodně bylo — jako že není — nebylo by možno takové balony vysílat bez povolení států, nad jejichž území jsou vysílány. V minulém čísle našeho časopisu jsme dokázali výroky leteckých odborníků, že jde o balony »šplonážní«.

Bylo tedy dosti varovných upozornění. Nicméně akce pokračuje bez ohledu na to, že je v rozporu s ustanovením Charty OSN a se závazky, jež z ní pro USA vyplývají.

Co vyšetřila komise o neštěstí

Zvláštní komise vyšetřovala příčiny katastrofy velmi zevrubně. Hned druhý den po neštěstí byla na místě. Prozkoumala všechny okolnosti, místo neštěstí i jeho okolí. Vyslechla četné svědky z řad obyvatel místa, kde se neštěstí stalo i z řad pozemního personálu letiště Tatry, kde mělo letadlo DC 3 přistát i cestující, kteří katastrofu jako zázrakem přežili. Komise vedla pátrání všemi možnými směry. Došla k nepochybné jistotě, že příčinou neštěstí byl náhlý vnější náraz na letadlo, kterým bylo vychýleno z kursu, nasazeného pro přistání. Letadlo právě opsalo kruh k přistání, když náhle došlo asi ve výši 1200 metrů k prudkému nárazu, letadlo (Pokračování na str. 2.)

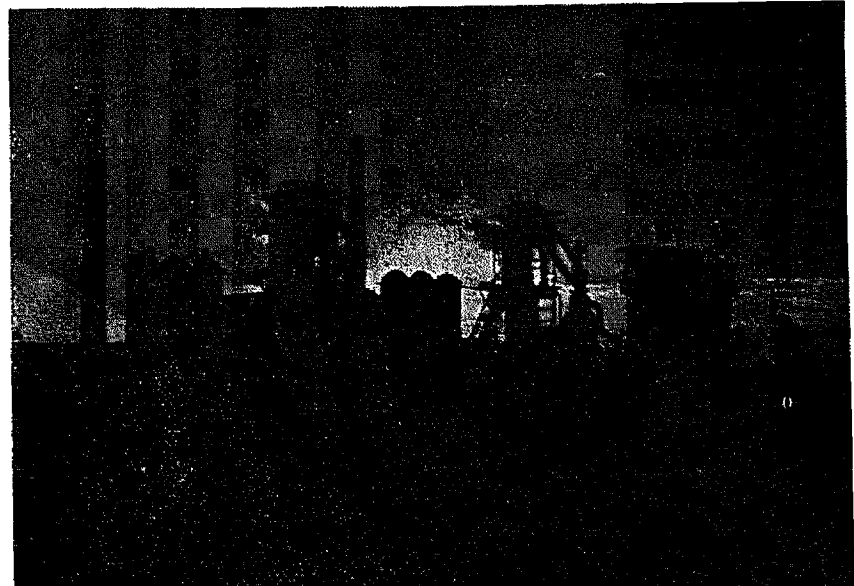
Dievča by sa asi pekne poďakovalo, keby jej chceli vybrať muža podľa majetku a keby nemohli voľiť si toho, za ktorým ju srdce ťiahne.

Keďysi na šatkou, určili aj deň svadby. Kým sa na nej všetky zvyky i vinše zachovali, prešli aj tri dni. Hoci sa »staroverská« svadba vydržiavala ťažký čas, predsa sa na ňu poväčšina koláče nepiekli. Hostilo sa chlebom, poľevkou, kapustnicou a opekancami.

Pri dnešnej svadbe však nevyzli staré, pekné zvyky. Mládenec si sadne pekne vedľa nevesty, okolo nich družbovia a družice a ktorási z nich vyplietajú partu z vlasov reťuže.

Keď ti ja partu povypletám z vlasov, medzi mládež chodit nebudeš mať času. Musíš sa venovať svojmu manželovi, stáť po jeho boku a viesť život nový. Ja ti to, Anička, pekne pripomínam, keď ti z tvojich vlasov ihličky vypínam...

Bol však už aj taký čas, že sa staré zvyky začali strácať. Zapadali do zbadnutia, ale pohánka k svadbe bola často rovnaká ako za starodávna. Majetok, peniaze.

Tak se probouzí každé ráno k dennímu ruchu práce Nová huť Klementa Gottwalda v Ostravě-Vitkovcích.

První čs. atomový reaktor

Není tomu tak dávno, kdy vyšlo prohlášení sovětské vlády, že pomůže některým zemím, mezi jinými i Československu, při budování atomových reaktorů a že jim předá zkušenosti při využití jaderné energie pro mírové účely.

Dnes se už dějí u nás vážné přípravy k tomu, aby tato v dějinách dosud nebývalá spolupráce, se stala skutkem. A tak v druhé půlce očekává naši techniku velký a jedinečný úkol: do roku 1960 uvést do provozu první velkou atomovou elektrárnu v Československu.

Elektřina se bude v této elektrárně vyrábět nikoliv spalováním uhlí a využitím vodní energie, nýbrž novým procesem, štěpením jader v atomovém reaktoru. Při plnění tohoto úkolu vystá-

vá pochopitelně celá řada neobvyklých problémů. Především jde o to, získat zkušenosti s prací jaderného reaktoru. A k tomu bude sloužit právě náš první reaktor. Postavíme jej s pomocí sovětských vědců a techniků v Ústavu jaderné fyziky.

V reaktoru se budou vyrábět i radioaktivní isotopy potřebné pro náš průmysl, lékařství a vědecký výzkum v množství plně dostačujícím k uspokojení všech potřeb.

První československý reaktor, který bude v blízké budoucnosti spuštěn, podstatně urychlí rozvoj naší jaderné fyziky, umožní úspěšně řešit úkoly při budování jaderné energetiky a podpoří rozvoj používání radioisotopů.

Do celého světa

Československá gramofonová deska si dobyla ve světě velmi dobré jméno. Konečně jinak ani nemůže být. Co se rodí ve vlasti muzikantů od muziky, musí mít břík i zvuk. A bylo už nemálo světových hudebních veličin, které vzdaly československé desce hold. Loňského roku náš gramofonový průmysl vyrobil šest a půl milionů desek.

V gramoprodejnách žádají kupující nejen desky s moderní taneční hudbou, ale ve značném množství také dlouho-

trvající desky. Velký zájem je o vážnou hudbu České filharmonie s dirigentem Václavem Talichem a opery Prodanou nevěstu, Dalibor, Hubičku, Tajemství, Rusalku, Šárku, Její pastorkyňa a Krátnava.

Minulý rok jsme exportovali přes milion desek. Naše desky dnes hrají v Sovětském svazu, v zemích lidové demokracie, Jižní Ameriky, v Austrálii, Francii, Itálii a Holandsku.

Budeme vyrábět dopravní letadla

Výroba sportovních letadel má v Československu dlouholetou tradici. Dopravní letadla se však nikdy u nás nedělala. Začínají se vyrábět až nyní, a to v pražské Avii, v závodu Jiřího Dimitrova. Čalouněná křesla s měnitelným sklonem poskytnou pohodlí osmnácti

cestujícími. Nyní probíhají tak zvané statické zkoušky prvního stroje. Až bude znám jejich výsledek, rozhodně se výroba naplno a na čs. letecké lince budou po prvé přicházet dopravní letadla domácí výroby. Stejně tak je budeme vyvážet do bratrských zemí.

DVĚ KULTURNÍ VÝROČÍ

V nedávných únorových dnech oslavilo lidstvo celého světa dvě významná kulturní výročí, která zařadila do letošního kalendáře Světová rada míru.

Dne 9. února uplynulo sedmdesát pět let od smrti velkého ruského spisovatele Fjodora Michajloviče Dostojevského.

ho. Zvláště sovětský lid oslavuje tohoto vynikajícího spisovatele pro jeho víru v sílu ruské lidovosti, jejíž kořeny nalézal u národního ruského básníka Puškina a v níž rovněž viděl snahu dospět k všesvětovosti a všelidskosti. To je rys, který v Dostojevském směřoval do budoucnosti, a který ho v jeho mistrném uměleckém díle spojuje s dneškem.

Druhé výročí patří velikánu světové poesie Heinrichu Heinemu, od jehož smrti uplynulo 17. února sto let. Oslavujeme jej nejen jako velký zjev světové literatury, ale i pro jeho neohrožený postoj bojovníka za lepší zítřek, za štěstí lidí národů celého světa. Toto své credo napsal do doslovu jedné ze svých knih:

»Dosáhneme-li toho, že široké masy pochopí přítomnost, nedají se národy placenými písalky aristokracie veštvat do nenávisti a války, velké společenství lidí všech zemí, svatá aliance národů se stane skutekem, nebude již třeba pro vzájemnou nedůvěru krmit stálá vojska statisíců vrahů, naděláme z jejich mečů radlice a zapíráhne jejich koně do pluhů a doprádíme se míru, blahobytu a svobody. Tomuto cíli zůstane zasvěcen můj život; to je moje povolání. Nenávist mých nepřátel může vydat svědectví, že jsem tento úkol doposud plnil tak věrně a poctivě, jak bylo možno.« Učiním všechno, abych jejich nenávisti vždycky zůstal hoden.«

POD KRIVÁŇOM

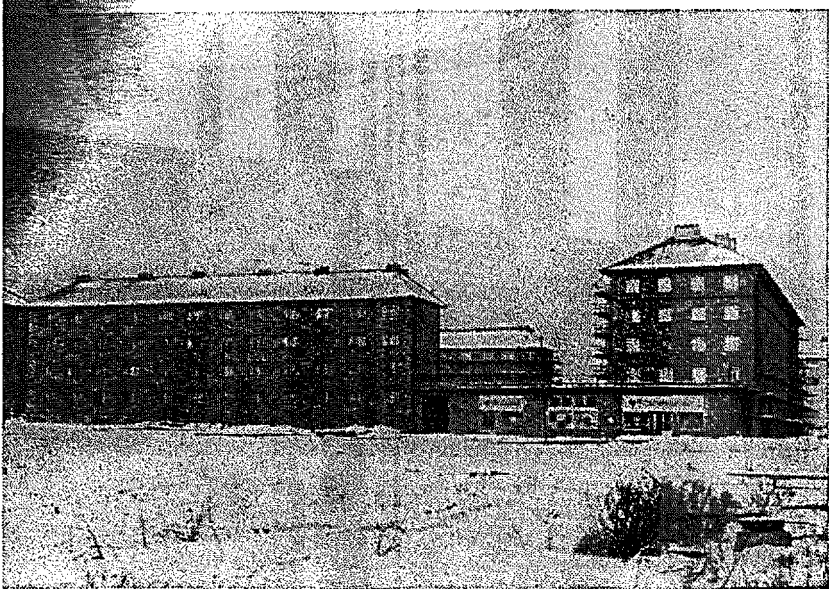
Sotvaktorý končiar v Tatrách je tak úmny, osnuvaný povestami ako náš arý Kriváň. Velebne sa týči nad kram, ktorý iba na šesť hodín, cesty od ľstských hraníc predsa je treťou slovných. Zachovali sa tu staré kroje, yky, ale unikol sem aj nový duch adsiateho storočia.

Vchádzame do dediny. Liptovská Kova má dnes okolo tristo domov. Prežne sú murované. Tých pár za denou, čo sa na ne chodia vyletnúť porať, zostalo, ako hovoria Kokabčania, i na ukážku. Hoci tu rastú nové domy, medzi nimi aj nový obchodný dom, oby po daždi, predsa nestrácajú aj ráz, »svoj sloh, svoju osobitosť, orú im vtlačal stáročiami vytríbený dový vkus. Avšak keď chceme mať rázok Liptovskej Korkavy dokreslený, usíme sa podívať dozaďu na horizont, orý nám tvorí monumentálna scéna: i Tatier upravo s Kriváňom. V domch, po večeroch, už od pred Vianoc ía babky, dievky i mládenci na priadch a páračkách, aby bolo dosť plát-

na na kroje i peria do duchní na výavu. Keď sa blížia fašiangy, mamky, tetky i učiňé a krstné majú veľký zhon. Chystajú svadbu. A veru boli by zlé fašiangy, keby za ne videla Kokava len jednu veselicu.

Taký bol zvyk od pradávna. Fašiangy a sobáš kráčali vždy ruka v ruke. Predsa však je tu podstatný rozdiel medzi dneškom a včerajškom. Volakeďy rodíčia povyberali koho s kým dať do páru. Mladých sa ani nepýtali. Bohatí si chceli majetok zveľadiť a chudobní aspoň priliepiť, ako sa dalo. Dakeďy hohovorilo dievča prvý raz so svojím budúim až pri zásnubách. Tomu sa vra-velo; šatkou, lebo dievča dávalo ženichovi vyšívanú šatôčku. Ale ani pri tom veľa nenavrávali, veď čože s cudzím človekom... A ženich tak isto, len ukradomky nevestu obzeral. A medzi tým starejší a hostia nahováračky a šatkou oslavovali. Bolo zvykom ponúkať hosti chlebom, soľou a pálenkou.

Dnes sa to všetko už len ako rozprávka, čo možno ani pravdou nebola.

okraji Křečhlav rostou nové domy socialistického sídliště kladenských pracujících.

Kladno roste do nové krásy

žije ještě dost obyvatel velkého průslového města Kladna, kteří se patují na různé ozdoby jejich města, ale tu zanechalo panství majitelů, kteří kladenských hutí a železáren a do-

Hned za branami velkých závodů nikaly, z kusů dřeva, odpadků plechu, a a železa boudy a chaty — útulky lin. Patří to už na štěstí všechno místosti. Na okrajích Kladna byly nízké nečky, vydržené prací, potom a náhou celých rodin. Ve čtvrti pod rúhonem v jediné světničce, kam se šlo dralo malinkými okny pod úrovní silnice — se tísnilo mnoho lidí. Tak a valná část obyvatelstva města prolehlá ocelí a železem i svým uhlím. Zůstatky tu ještě zůstaly, nejdě všechno změnit najednou. Ale kolik je tu nového...

Nové moderní, mnohaposchodové domy vládnou nyní městu v různých rtích. V Kladně-Rozdělově jsou desky dvou a tříposchodových, moderních domů. Hutníci a horníci se nastěvali do pěkných bytů se dvěma nebo třemi pokoji, zařízenými kuchyněmi, třídenním topením, teplou a studenou vodou — byty, jaké na Kladně dříve prolníky nebyly. Do šedé zimní oblohy tyčí po stranách silnice k Rozdělův základny nebo již siluety budoucích školských staveb.

Kladenská přátelé nás upozornili na

další novou čtvrť — »Sídliště 9. května« — tak ji pojmenovali obyvatelé Kladna-Křečhlav.

Jaké překvapení pro návštěvníka, který již několik let nezavítal v tyto končiny města! Z balkonu jednoho dohotoveného domu přehlédnete rozsáhlé staveniště. Ale jaképak staveniště, když bloky obytných domů se čtyřmi a třemi poschodími se zjasnily záclonkami v oknech i veselým smíchem a štěbetem desítek dětí.

Další domy už čekají na instalaci topení a hned ožijí ruchem práce omítkářů. Zanedlouho, po dalším vnitřním vybavení, se sem nastěhují další nájemníci. Stovky dělníků, hutníků, techniků Spojených oceláren, Hutí Koněv i kladenských dolů nalezlo tu již spokojený domov.

Letos pokračuje další výstavba »Sídliště 9. května«. V jednom domě, ještě neomítnutém, se usídlil štáb stavby. Představuje se nám mladý vedoucí výstavby Stanislav Abraham. Rozložil plány. »Jednotlivé části budoucího města se stavějí postupně« — vysvětluje. »Viděli jste první část, další se staví. V období několika let se počítá s výstavbou celkem 5000 bytových jednotek. Tedy nový domov pro 15 až 20 tisíc lidí spolu se členy jejich rodin.«

Do takové krásy vyrůstá tedy nové, socialistické Kladno. (lh)

Baloní provokatéři vrahy 22 obětí

(Pokračování se str. 1.)

lo se rozkymácelo, začalo prudce klesat a vzápětí narazilo na strmý kopec. Náraz na letadlo způsobil pirátský balon. Nárazem byla za letu stržena antena hlavní radiostanice letadla. Je zřejmé, že balon narazil svou zátěží na přední horní část trupu letadla. Posádka nemohla balon včas postřehnout, jelikož byly v té době husté mraky.

Letadlo bylo ještě ve 14,47 v radiovém spojení s pozemními řídicími orgány, oznámilo, že nasazuje kurs 266 stupňů na přistání — a vzápětí nato se zřítilo. Na zem dopadlo pod kursem 310 stupňů. Jedna ze svědkyň — cestující, která přežila katastrofu — prohlásila: »Šli jsme na přistání, objevil se nápis „Připoutejte se“, vtom se letadlo prudce otáčelo, zakymácelo a po chvíli prudce klesalo. Spatřila jsem z okénka k sobě letící stromy. Pohlédla jsem na hodinky. Ukazovaly 14,50. Pak už nevím nic...«

Dva kilometry od místa neštěstí nalezla komise zbytky balonu. Zjistila, že takové balony nosí zátěž 100—150 kg. V okolí místa neštěstí byly nalezeny čerstvé letáky »Svobodné Evropy«. Četní svědci z řad obyvatel prokázali, že ve dnech 17., 18. a 19. ledna spatřili v prostoru Letovce 20—30 velkých balonů. (To znovu dokazuje prolhanost tvrzení, že od 7. listopadu nejsou velké balony vysílány.)

V těchto dnech byl pozorován přelet balonů též v dalších blízkých okresech (Liptovský Mikuláš, Liptovský Hrádok) i v prostoru Tater, kde byl po několika dnech nalezen jeden balon i na zemi.

Posádka letadla byla jedna z nejspolehlivějších a nejzkušenějších. Létala na lince Praha—Paříž. Pařížské letiště je velmi frekventované a vyžaduje zkušené letce. Přesto však nemohli tito letci zabránit katastrofě. Všichni při ní zahynuli. Na letišti Tatry dosud nikdy nedošlo k nějaké nehodě. Až pirátský balon vykonal své...

Závěry

Touto strašlivou katastrofou došla tragického potvrzení všechna varování. Celý svět dostal v levočské tragedii přesvědčivý — žel, že až příliš chmurný — důkaz, kam vede zatvřelost nepřátel pokojného soužití národů. Pachateli hromadné levočské vraždy i omyvači balonové akce stojí na pranyřích před zraky všech národů. Smrt 22 obětí volá do svědomí každého poctivého člověka: Skončujte už s balonovými provokacemi! V. Karel

Z DOPISU KANADSKÉHO ČTENÁŘE

Smutná bilance »exilu«

Uveřejňujeme dnes další, v pořadí již třetí výňatek z dopisů, které nám zaslal náš kanadský čtenář O. S. V tomto čísle výstižně odhaluje životní podmínky na Západě, zejména pak v Kanadě, které utečence mnohdy dohánějí k zoufalství.

Ti, kdo žijí doma, si ani nedovedou představit, co to znamená nevědět řadu let nic o domově, štvát se světem, být odstrkován, nazýván bezdomovcem a utiskován na každém kroku v zemích, které se navenek honosí svou svobodou a demokracií.

Na příklad zde, v Kanadě. Bydlíš v jedné špinavé komůrce, kterou nesmíš uzamknout, poněvadž se dveřmi musí větrat. Kdyby se větralo oknem, uteklo by prý ven moc tepla. V domku, kde bydlíš v podnájmu, se v létě smažíš a v zimě mrzneš. Takový rodinný domek pojme až 25 podnájemníků. Každý jednotlivý platí, i když je to třeba rodina a obývají jednu nebo dvě místnosti, 6 dolarů za osobu. V domku je jeden záchod, jedna vana. Musíš chodit v bačkorách, nesmíš hlasitě zpívat, nesmíš zvat přátele. Co jedinec smíš, to je vyspat se a jít po práci. Když najímáš komůrku, hned se tě táží, zda pracuješ. Řekne-li žena, že pracuje jen muž a ona je doma, odpoví jí bytelná s úsměskem: »Jo, to abych kvůli tobě vytápěla barák i ve dne! Hledej jinde, já tě do podnájmu nechci!«

Pravda, v podnájmech se nám to nelíbí, ale nájem, ten si může dovolit jen málokdo z nás. Vždyť se platí z pokojku, ložničky a kuchyňky pod uzavřením 128 dolarů měsíčně. Vydržím-li za měsíc 150 dolarů, kolik by mi pak zbylo na všechno ostatní? Lidé s dětmi jsou zvláště k politování. Mít děti, to znamená štvát se z podnájmu do podnájmu několikrát do roka. Sotva řekneš, že máš děti, už ti prasknou dveře před nosem.

Kam s dětmi? Ach, jak toužím po domově, kde si naše děti budou moci hrát ve školách, v době, kdy my budeme pracovat. Člověk s klidem odejde a s klidem se vrátí. Dítě bude v pořádku. Zde, když se se ženou vrátíme z práce, kuchtíme na elektrickém vaříči, poněvadž plotnu nemáme. Někde nedovolí ani ohřát si čaj.

O práci je zde značná bída. Lidé za ní jezdí po všech čertech, někdy i dva až tři tisíce mil cesty. Usadí se někde, rok pracuješ, samozřejmě těžce, pak najednou práci ztratíš a stojíš před velkým problémem. Koupil sis na splátku ledničku, pračku, televizi, nábytek

a zaplatil jsi za všechno ve splátkách: zatím 1200 dolarů. Poněvadž jsi ztratil práci a táhneš za jinou 2 tisíce mil, nemůžeš se stěhovat se vším, nemáš na to peníze. Ty ti právě stačily vždycky tak na živobytí a na splátky. Počítáš a vidíš, že ledničku a televizi nemáš ještě zaplacenou, že na ty dvě věci ještě přes polovinu dluhuješ. Nabídněš ledničku firmě, od které jsi ji koupil. Zaplatil jsi za ni 235 dolarů, firma ti nabídne rovných 15 dolarů. A tak to jde dál. Nakonec odjíždíš jako hotový žebrák.

To je rub splátkového systému. Když uzavíráš smlouvu, potvrzuješ, že jsou věci do úplného zaplacení majetkem dodavatelů. Při splátkách ti k ceně připočítají 26%. Jestliže půjčí peníze banka, požaduje nejvýše 8 až 15% úroků, ale továrně na nábytek platíš 26%. Samozřejmě, že tobě by banka nic nepůjčila, poněvadž nemáš nic než dluhy. Proto jsi přinucen žít na splátky. Miliony a miliony se takto potloukají, neustále krachují a z jejich nesnáží a bíd se obohacují vyděrači.

Na splátky je všechno. I zdraví, i narození nového občana. Když žena slehne v nemocnici, uplácí útraty spojené s porodem a ošetřením celý příští rok. Stonat na Západě, to je luxus. Každý stárnoucí člověk přichází o své úspory, když ho nemoc uvrhne na lůžko. Nemocníci se americký a kanadský občan vyhýbá na několik honů, protože ví, že by ho tam ožebračili.

Západ živoří i po kulturní stránce. Málo se kupují knihy. Většinou jen noviny a magaziny. Děti se od útlého mládí učí v biogramech tomu nejhoršímu. Jdeš večer do biografu na film, který tebou ořese pro svou surovost a vulgárnost. Mládež a malé děti tomu přilhlížejí.

Je tady ústav pro opuštěná domácí zvířata. Není tu však žádný ústav pro práce neschopné, nemocné lidi. Na nezaměstnané žebrá Armáda spásy. Vyvažuje jim polévky a poskytuje levné noclehy. Co situovanější lidé odkládají, to Armáda spásy sbírá, desinfikuje a prodává potřebným. Jdeš hlavní třídou a potkáš se s žebráky a mrzáký, kteří nastavují čepice pro almužnu.

Kdo tedy by mohl ještě toužit po Západu? Já osobně už ho mám dost.

TRH NA LIDI

Výňatek z třetího dějství hry »Chtěl bych se vrátit«

(Dokončení z minulého čísla.)

JUST: Co se dá dělat se stádem? Za- i oči. Neviděje se na to, když tě to buřuje... Teď jde o větší věci... o těch nerozhodujeme my... Na nás leží, kdy se to v Čechách převrátí... Inteligenci. Musíme pro to něco udě- ... Nebuď sentimentální a neplač o Kašpara... Mysli na republiku! Iyž se do čela odboje nepostavíme y — tak kdo?

KOCIÁN: Odboj? Jaký? Pro koho? o advokáta Čiháka? Dát se zabít a vědět proč? Proto jsem neutikal... itěl jsem se slušně a poctivě žít... to se jím nehodí... A kde tys nechal é ideály? Zapomněls na ně? Já ne.

JUST (soptí): Budme teda upřímní... eohánějí se ideály... Jsí lenoch... abělec... Líbilo by se ti vrátit se plnou parádou, ale udělat pro to ně- — to ne... Nekoketuj se svými hacinacemi, nech to svoje »bory šumí« uráčníkům a dělej něco. Musíme pra- vat všemi prostředky! Potřebujeme il, kteří něco dovedou... Nehleď na sté ruce! Mysli už jednou reálně!

KOCIÁN: Výborně! Zaslal se až po i do tohoto marastu! Naplvej na lecko, čemus věřil! I na sebe... Tys rly, člověče, básník... Samá krásá — mý ideál... (Zatne zuby) Jestli jsi o válku, tak já jsem proti.

JUST: Hraješ nebezpečnou hru.

KOCIÁN: Že si dovoluju odporovat? JUST: Tak začíná zrada. A my máme ist možnosti, jak se vypořádat se ádci.

KOCIÁN: Nezáleží mi už na tom, jak e pojmenuješ...

(Ze sálu vychází Čihák — zřejmě se chce osvěžit čerstvým vzduchem. Za-

ním se vyhrne několik běženců — mezi nimi Petrus, Kašpar, Materna)

PETRUS: Pane ministře, snad byste přece pro mě našel...

KAŠPAR (odstrčí jej): Mám známého v Kanadě... Zámožný člověk. Kdybych dostal podporu na cestu, splatil bych vám to, pane... Čestné slovo... Třeba dvojnásobně.

ČIHÁK (už začíná být nevrlý): Pá- nové, tak kde to jsme... Slyšeli jste, co jsme vám nabízeli. Musíte uznat, že s vámi jednáme svrchovaně kulant- ně...

PETRUS: Ale když ty naše jednotky prý nasadili někde v koloniích! Znáš dokonale práci ve štábu...

ČIHÁK: Je vás mnoho. Kam bychom přišli, kdyby si každý chtěl takhle vy- bírat.

KAŠPAR: A to by opravdu nešlo do- stat nějakou podporu?

ČIHÁK: Máte možnost pracovat v Již- ní Americe.

KAŠPAR: Když já mám známého v Kanadě... A chci k dřevu.

ČIHÁK: Pane, já mám známé taky na Novém Zélandě... Co je mi po va- ší Kanadě! Já vám peníze půjčit ne- mohu.

KAŠPAR: Mám nemocnou ženu... Jižní Amerika ji zabije.

ČIHÁK (už se vzteká): Tak měla zů- stat doma.

PETRUS: Kdyby nám dal někdo zá- ruku, že ty naše jednotky —

ČIHÁK (jako na uličníka): Co chcete! Nemáte co do huby a záruky! Víte, ko- lik je vás? Přičiňte se, abychom se brzy vrátili domů! Teď nemůžeme myslet na pohodlí. Myslete, že pro vás po- šlou z republiky ovčena auta a dru-

žičky? Probit se musíte! Pracovat pro spojence!

AMBROŽ (probral se — jde k nim): Pane ministře, na zdraví! Já se žením... Ve dvou se to líp táhne... (Nabízi mu láhev)

ČIHÁK: Jděte s tím, člověče!

AMBROŽ: Já Čech — ty Čech. Jsme demokrati — ne? (Ostatní ustupují) Kdo se stydí za namazaného Čecha, to není žádný Čech.

(Čihák s odporem a bázní si tokne. V tu chvíli vychází ze sálu Königsmark a za ním Grey. Zůstanou stát ve vrá- tech, pozorují tahanici kolem Čiháka a baví se... Běženci! — kromě našich před budovou — se stáhnou do sálu)

KÖNIGSMARK: Říšerný vzdych.

GREY (polohlasem): Zoologická za- hraha... Ale je to zajímavé.

KÖNIGSMARK: Tiermarkt. Uznáte, že tahle rasa — (Výmluvné gesto)

ČIHÁK (Petrusovi): Musíte uznat, že jsme vás nenechali bez možností. Sta- ráme se o vás... Nemám pravdu, pa- ne Juste?

JUST (nerad): Ovšem.

ČIHÁK (Kociánovi): A vy jste jistě taky spokojen.

KOCIÁN (chladně): Ne... Nesmíte tak pospíchat... Ještě jsem si nevybral. Do cizinecké nechi... Na Jižní Ameri- ku budu mít slabé svaly... Na špiona mi chybí odvaha... A připravovat vál- ku? (Jde k němu — Čihák před ním ustupuje) Pane, já jsem jednu zažil... A už nechci... A jestli ji chcete vy, tak jste lump! Ničema!... Zatlačili jste lidi do kouta, aby oblekli mundur... (Jde ke Kašparovi a Petrusovi, ti před ním ustupují) A my jsme šli hledat lepší svět.

ČIHÁK (konečně se vzpamatoval): Kdo vás sem poslal? Vy jste, najatý štváč! Takové řeči známe. A víme, kdo vás učí takhle řečnit!

Záběr z hry, kterou uvádí Realistické divadlo v Praze

KOCIÁN (zasměje se): Jste hlupák, pane doktore.

ČIHÁK: Posvítíme si na vás! (Kvap- ně odejde do sálu)

AMBROŽ (jde zatím kolem Greje — dívá se do prázdné láhve a odhodí ji obloukem ke zdi; vytáhl z kapsy druhou láhev a napije se. Vrávorá k sálu a za- vadí o Greje; trochu ho při tom polí): Pardon, pane major...

GREY: Prase...

AMBROŽ: Já mám před veselkou, pa- ne major... Já vám to utřu... Napij- te se... na zdraví...

GREY: Ožralo — štitivě ustoupí a vyrazí mu láhev z ruky)

AMBROŽ: Co — co... Hned ji zved- neš... Hned ji zvedni, slyšíš? Ty lorde, viš, na koho si troufáš? Co jsi zač? Viš, co jsem byl já, než ze mne v tom- hle asyly spadly hadry? Já nejsem tvůj nádeník, abys takhle — (sápe se na Greje) Márie vás plný zuby, jak jsme tu do jednoho.

GREY (udeří Ambrože holí do tváře): Dobytek!

AMBROŽ: Dobytek nedobytek — jed- nou vám to — (otře si ústa, vidí krev) Cos to udělal! Cos to udělal! (vyvr- Greyovi hůl a bije hlavu nehlava) Dám ti to najednou — za ty tři roky, co jste nás nechali v hnoji — a za vši — a za mizerné žrádlo — tak ukaž, co dovedeš!

(Grey křičí a uhýbá; konečně se mu podaří vytáhnout pistoli; vystřelí)

KÖNIGSMARK (s ironickým úsmě- vem pozoroval rvačku; přistoupí ke Greyovi a vezme mu pistoli): Pan major je nervosní...

(Königsmark klidně namíří a vystřelí. Ambrož na okraji scény klesá)

KOCIÁN (skočí do vrat sálu): Zabíje- jí! Lidé, nevěřte jim!

ČIHÁK (stojí ve vrátech, odrazí ho a obrátí se se zdivoženým rukama do sálu): Klid! Nic se nestalo! Soupis pokračuje!

Kudy vedly stopy českých králů

Pozdravy Latinské Ameriky

„Obsluhuje vás Karel Rais“

řed nedávnem jsme v Hlasu domova přinesli zprávu o tom, jakou péči uje stát obnově starých historických iátek. V dosud nebyvalé míře obje- se před našima očima díla, která íli naši předkové, díla, která pl- í právem řadíme ke skvostům české ovenské historie.

blékají se do nových hávů, skvoucí odmanivá svým neobyčejně citlivým íleckým ztvárněním, jako by vysvo- vána z nekonečně dlouhého chmur- e zakletí zapomenutí. Mistrovské e předních umělců — výtvarníků a hitektů — podílejí se už několik let tomto zázračném omlazování dáv- ěkých svědků naší historie, svědků byčejně tvořivého talentu lidu, který staletí před námi vytvářel poklady íující ještě dnes.

áždou zprávu o obnově té které pa- ky přijímá náš lid s velkou radostí. áva, která se vynořila v Praze v ne- ných dnech, vyvolala však nejen ra- t, ale i údiv nad smělostí a veliko- stí plánu, jehož provedením byl ěřen Státní ústav pro rekonstrukci íátkových měst a objektů.

o to bylo za zprávu? Pomýšlí se na ovu starodávné a kdysi nejvýznač- ší pražské komunikační tepny — na ovu Královské cesty.

místech, kde dnes stojí Obecní dům, al kdysi Královský dvůr. Odtud se y ubírali čeští králové ke koruno- í na Hrad. Jejich cesta vedla pod šnou bránu, odtud ulicí Celetnou na roměstské náměstí, pak přes Malé ístí na Karlov most a odtud přes ou Stranu na pražský hrad. To byla má Královská cesta.

la této tepně stály tehdy nejvýznam- í pražské domy a cesta sama byla íštěm významných oslav a slavností. zkum ukázal, že celá tato cesta í celkem v neporušené podobě do- s tak jako kdysi ve středověku. Ce- ady domů jsou středověkého původu, tu a tam jsou některé přestavěné esančně, některých fasád se pak í barokní a klasicistní styl.

licméně celá trasa zachovává i přes dější cizí nánosy původní podobu a

tak bylo rozhodnuto, aby zmíněný Stát- ní ústav pro rekonstrukci vypracoval ve spolupráci se směřným plánem archi- tektonickou studii obnovy celé Králov- ské cesty.

Návrh obnovy Královské cesty při- náší především celkovou úpravu všech fasád po celé délce této staré komuni- kační tepny od Prašné brány až ke Hradu. Průzkum ukázal, že s výjimkou nezbytných úprav přízemí, kde bylo staré zdivo namnoze porušeno vestavě- ním krámských výkladů, stačí poměrně malé architektonické zásahy, aby tato část staré Prahy, po všech stránkách vynikající v architektonické komposici, byla navržena svému vrcholnému uměleckému účinu.

Studie Státního ústavu pro rekon- strukci řeší přiměřenou úpravu výkladů v souladu s dobovým architektonickým celkem a vstup do obchodů někde umísťuje do průjezdů nebo domovních chodeb. Toto řešení zároveň vhodně odlehčuje komunikaci v úzkých staro- městských uličkách. Stejně zajímavé je i řešení střech.

Tam, kde do starých celků pozdější fasáda zasáhla nejpronikavěji nebo kde tyto celky byly dokonce porušeny vy- stavěním moderních budov, jako na příklad v Celetné ulici postavením ob- chodního domu obuvi, uvažuje se o sni- žení poschodí, zazdění několika oken a vytvoření nové fasády v přízemí. Ne- jsou to nijak zvlášť radikální zásahy. Struktura domu zůstane tu nedotčena, zvlášť jeho vnitřní část, při čemž se dům svým vnějším harmonicky pří- způsobí dobovému vzhledu ulice.

Stejně tak jsou řešeny i další úseky cesty až po Křižovnické náměstí, všude ve snaze citlivě obnovit původní umě- lecky cenný dobový ráz a odstranit rušivé prvky, které sem vnesla indivi- dualisticky a nesouladně prováděná zá- stavba posledních sta let.

Můžeme se tedy těšit, že drahocenná pokladnice starých vzácných historic- kých památek — matička Praha, se v brzké době zaskví obnovením nové památky, památky, kudy vedly stopy českých králů.

Měsíc únor, i když vládí třeskutými mrazy, neodradil celou řadu vzácných hostů od návštěvy zlaté Prahy. Vlastně bílé — už dlouho nebyla Praha tak pů- vabně oděna do bílého hávu jako v těch- to únorových dnech.

A právě tím svým kouzlem si pod- manila hosty, které jsme vítali s ne- předstíranou vřelostí. Vždyť všechny jsme je už znali dávno z jejich stateč- ného díla, kterým se zařadili po bok svého lidu.

Rosaura Revueltas, strhující herečka, kterou téměř za jediný den znala celá naše země. Druhým byl slavný mexický malíř Diego Rivera.

Malíř Diego Rivera cestuje spolu s ostatními představiteli mexického umění po Československu. Jak sám přiznává, má oči i srdce otevřeny do- kořán, aby mu neušel ani ten nejjem- nější odstín v kultuře našeho lidu.

Byli byste překvapeni, do jakých po- drobností poznal naše umění, jak zasvě- ceně dovede hovořit o našem sochařství, malířství, o literatuře, o tanečních i pě- veckých souborech. Do Slovenského uměleckého kolektivu se zamíloval, ne- boť v něm spatřil to, čemu se nevy- rovná nic na světě.

Můžeme Diego Riverovi potvrdit, že dosud opravdu chodil se srdcem i oči- ma otevřenými dokořán. Zanícený umě- lec byl tak nadšen, že projevil přání, aby to všechno, co viděl, mohl spatřit i mexický lid.

„Potřebovali bychom,“ řekl, „abyste uspořádali v Mexiku velkou výstavu va- šeho umění. Výstava, uspořádaná vaši- mi umělci u nás, by měla bezpochyby velký úspěch. A také, kdybyste vyslali váš taneční soubor, dále soubor diva- delní, soubor lidového umění, musejní- ho umění a kdyby se k tomu ještě při- pojila část vašeho kouzelného umění minulosti, nepřekonatelné gotiky a ne- překonatelného baroka a vykonali cestu po celé Latinské Americe, pak by mohl mít úspěch důsledky velmi příznivé, neočekávané jak pro vaši zemi, tak i pro ostatní země lidové demokracie. A získaly by tím také země Latinské Ameriky.“

V sobotních dopoledních hodinách je v pražských holírnách jako ve mly- ních. Dveře se netrhnou. Každý chce být jakseptatří zušlechtěn, aby se mohl večer objevit u děvčete, u známých, v divadle, kinu, na koncertě nebo plese s vyholenou tváří.

Na zrcadle před holičským křeslem v holírně na rohu Vodičkovy ulice a ulice V jámě visí cedulka s nápisem: Obsluhuje vás Karel Rais.

„Další prosím.“ Došla na mne řada. Posadil jsem se. Obsluhuje mě mladší

černovlasý člověk výrazné tváře. Svým zevnějškem a chováním na mne za- působil velmi sympaticky. Může mu být tak kolem pětadvaceti. Chvilí ob- tahuje břitvu a potom mě mydlí. U dru- hého křesla se starší pán baví o po- slední premiéře Realistického divadla, kde uvedli nedávno hru „Chtěl bych se vrátit“.

Mladý holič chvíli poslouchá. Mlčí. V zrcadle vidím, že se přemáhá, aby nevybuchl. Starší pán totiž tvrdí, že tak hrozně poměry v západoněmeckých

O JEDNEJ OSVETOVEJ BESEDE

Bratislava bola oddávna mestom, kde žilo kultúrne. Navštevovali sa kiná, adla a rôzne kultúrne podujatia. vda, ak boli na to peniaze. Malé deti dievali už dávno na rytmiku, balet, hodín hudby atď. Cie deti to boli, om sa kronikári »starých, zlatých « nezmienujú.

ozrime sa do miestností Osvetovej edy v Bratislave dnes. Vidíme tu de- obotníkov, úradníkov a inteligencie lu v družnej zábave. Po celý týž- í je tu veselo, od pondelka do sobo- zúčastní sa programu mnoho veľ-

kých i malých účastníkov. Starší sa viac zaujímajú o prednášky, filmy a rôz- ne kurzy, tí mladší zase chodia radi za zábavou. A pre tých najmladších sa tu dvakrát do týždňa premietajú filmy detské. Knižnica je dobre zásobená kni- hamí, takže si vyberie každý, i ten naj- menší i starší.

Zvláštnosťou je baletné štúdio pre deti. Malé tanečnice a tanečníci pod vedením odbornej učiteľky baletu Violy Straussovej dosahujú peknych výsled- kov. Bratislavskí diváci mali neraz prí- ležitosť vidieť malú Violu Kružinskú na

Novej scéne Národného divadla pri jej baletnom vystúpení.

A to je iba jedna z mnohých, ktorých vychováva Osvetová beseda pre našu kultúru a umenie.

Keby ste sa ale opýtali malého Jožka Jurika, kto je najlepši v Osvetovej be- sede, určite by odpovedal, že Ujo Ul- man, lebo mu radí pri výbere kníh.

Nedivme sa preto, že je Osvetová be- seda hojne navštevovaná. Dáva záujem- com všetko, čo je treba k ich plnému duševnému životu. A čo je hlavné, čo nikdy nebývalo, je to všetko zadarmo.

ZNOVU MEZI SVÝMI

čkoli je práve počasí nepříznivé estování, touha po vlasti volá další další utečence k návratu domů. dyž lhůta daná loňskou amnestií návratu prošla, vracejí se stále ze ch koutů světa. Někteří z nich měli lánu žádost o návrat ještě ve lhůtě nestie, ale jiní ji z různých důvodů íali až opožděně. I jim je návrat ožně podle podmínek amnestie, jak om hovoří ve svém novoročním pro- u prezident republiky Antonín Zá- ocký. A tak se občané navracejí dá- často s celými rodinami. Využili žnosti návratu — a už jsou mezi ími. Přinášíme opět krátké zprávy ěkterých z nich napsané na zákla- jejich vypravování.

Roman Krigula (narozený 1928 v obci ý Potok na okrese Frýdlant) prac- jako automechanik v Liberci, ale oce 1948 utekl do zahraničí. Byl tam slýchán orgány CIC ve Zwieselu a tom převezzen do táborů v Regens- rgu, Ludwigsburgu, Mnichově, Mur- u a podobně. Do prosince 1948 ne- nal práci. Pak se přihlásil na práci Francie. V Offenburgu však poznal, jej podvedli a podstrčili mu přihlášku cizinecké legie.

Odmítl tam vstoupit — a nastoupil áci ve válečnickém plechu, odkud ode- l pro špatné pracovní podmínky do onu jako pomocný stavební dělník. e přišel z deště pod okap, jak se říká. k hledal lepší místo v Sársku. Tam ho brali a poslali do Frankfurtu nad Mo- nem. Znovu z toho byly lágry. V létě

1949 přeběhl ilegálně do Rakouska. Tam bydlil v táboře Salzburg a pracoval, kde se dalo — až se dostal v dubnu 1950 do Kanady.

Pracoval tam nejprve na farmě, pak na stavbách a teprve později se dostal k svému řemeslu. Byl automechanikem u různých firem v Torontu, Montrealu, Chicoutimi, Seven Islandu atd. Několik měsíců byl bez zaměstnání, protloukal se všelijak, i z milodarů. Protože pō- znal, že život uprchlíka nikam nevede, zažádal si o návrat a teď už se těší ze zimních krás domova. Opravuje auta jako dříve... *

Jindřich Šesták (narozený 1932 v Lit- vínově u Mostu) se učil plavčíkem, ale nedoučil, protože i jeho zlákala v dub- nu 1949 cizina. Byl rovněž vyšetřován

orgány CIC a pobyl si v lágrech západ- ního Německa. V březnu 1950 se chtěl dostat ilegálně do Švédska, ale ještě v Dánsku ho lapili a vrátili zpět do zá- padního Německa. Odešel pak ilegálně do Belgie (v lágrech totiž živořit ne- chtěl), jenže dostal povolení k pobytu jen na 6 týdnů. Pracoval po tu dobu v uhelných dolech. Pak se musel vrátit.

V dubnu 1951 se nechal naverbovat do cizinecké legie, prodělal výcvik v Si- di bel Abbes a jako řidič nákladního auta nastoupil v Indochíně. Měl štěstí, že se nezúčastnil bojů ve Vietnamu — do- vážel jen municí k frontě. V prosinci 1954 byl poslán zpět do Afriky, kde sloužil v jednotce nasazované do bojů při nepokojích domorodého obyvatel- stva. To už měl legie po krk. Touha po domově jej přivedla loď jedné severské země do Belgie a odtud po delším ne- snadném cestování do vlasti. Tak skon- čila šťastným návratem k rodičům opět jedna pouť za dobrodružstvím.

Ján Lucian (narozený 1910) bol za- mestnaný na pile v Čiernej Hôrke a zá- roveň vypomáhal v hospodárstve brata svojej manželky. V jednu májovú noc roku 1950 zablúdlil, keď išiel domov z návštevy, a dostal sa pri tom na druhú stranu hraníc. Zadržali ho hliadky zápa- donemeckej polície a mohol si vybrať: alebo tri mesiace väzenia za prechod hraníc — alebo zostane tam a bude vol'- ny. Naľakal sa uväznenia a zostal tam, aj keď neskoršie často toho ľutoval.

Najprv žil vo Valke a ďalších tábo- roch a potom sa mu podarilo dostať po- volenie na vysídlenie do Kanady. Pracov- al ako lesný robotník, potom na civil- nom letisku v Edmonte ako pomocný robotník a ako baník v uranových ba- niach Main v Yukone. Keď sa dozvedel o možnosti návratu, zažiadal si o povo- lenie — a už je teraz zase doma. Prišiel cez Švédsko a východné Nemecko. Tak

sa skončilo putovanie po svete, ktoré začalo proti jeho vôli.

Osudy bývajú všelijaké. Keď v roku 1949 utekala so svojim manželom za hranice Katarína Kopperová (narodená 1931 vo Veľkých Kapušanoch), tiež si predstavovala všetko ináč, než to na- koniec dopadlo. Jej manžel dúfal, že tam nájde ľahší život. A zatiaľ... Po úteku žili v rôznych západonemeckých lág- roch — a keď odmietla vystahovať sa až do Austrálie, muž ju opustil, hoci sa im práve narodilo dieťa. Potom pracov- ala ako čašnica a neskoršie ako kraj- čírka v Mannheime, aby uživila seba aj synka. Už toho mala v cudzine dosť a podala si v decembri 1955 žiadosť o ná- vrat. Ani netušila, že to bude možné, pretože vôbec nevedela nič o amnestii. Tým bolo jej prekvapenie radostnejšie. Vrátila sa aj so synom. Kedysi odchá- dzala za »šťastím« za hranice, ale na- šla šťastie až pri návrate.

Roman Krigula

Jindřich Šesták

Ján Lucian

Katarína Kopperová

Perspektivy míru a šťastného života

(V Měské bol zakončený historický XX. sjazd Komunistickej strany Sovietskeho svazu)

V sobotu 25. februára sa skončilo zasadanie XX. sjazdu Komunistickej strany Sovietskeho svazu, ktoré možno nazvať jedným z historických medzníkov vo vývine ľudskej spoločnosti. Svetový význam sjazdu spočíva v tom, že hlboko vedecky, na podklade marxizmu-leninizmu analyzoval súčasný stav vývinu vo svete i ekonomicko-politickú situáciu SSSR, ktorý kráča na čele pokrokových síl ľudstva. Zasadanie sjazdu na podklade tohoto rozboru určilo ďalšie úlohy komunistickej strane i celej sovietskej spoločnosti na ceste k zabezpečeniu trvalého mieru a ku komunizmu.

Niet pochybností o tom, že výsledky sjazdu majú veľký význam pre všetky pokrokové sily sveta. Utvrďujú ich v tom, že sila socializmu je dnes absolútne neotrasiteľná. Za necelých 40 rokov od prvej socialistickej revolúcie socializmus sa stal svetovou sústavou, zahrnujúcou celú tretinu sveta, a kapitalizmus nemal sil zabrániť tejto revolučnej premene. Skutočnosť, že socializmus sa stal svetovou sústavou a ďaleko prerástol rámec jednej krajiny, je — ako to konštatuje záverečná rezolúcia sjazdu — hlavným rysom našej epochy, určujúcim budúci vývin ľudskej spoločnosti.

Vedecky správny a presný rozbor súčasnej situácie kapitalizmu má dnes veľký význam pre revolučný boj pracujúcich v kapitalistických a koloniálnych krajinách. Všeobecná kríza kapitalizmu sa ďalej prehĺbuje, rozpadá sa imperialistický koloniálny systém, zostrujú sa všetky rozpory a protiklady vlastnej kapitalistickej spoločnosti.

Kapitalizmus, napriek doteraz stúpajúcej výrobe, oživenej prechodnej posobiacimi faktormi, ide neodvratne v ústrety novým hospodárskym krízam a otrasom. A skúsenosti z dejín učia, že hospodárske krízy kapitalizmu nesú vždy so sebou novú revolučnú vlnu.

Naproti tomu socialistickej hospodárskej sústave sa stále viac upevňuje, krajiny tábora mieru slavia nové hospodárske úspechy, rozvíjajú výrobu i celé hospodárenie vo vzájomnej spolupráci, stavajú si pred sebou smelšie úlohy, ktoré vyjadrujú päťročné plány.

Práve preto správou, ktorá na seba sústredila pozornosť celého sveta, bola nesporná správa o sústavnom raste socialistickej hospodárskej, prednesená N. S. Chruščevom, rovnako tak ako správa N. A. Bulganina, v ktorej predniesol smernice sjazdu k šiestemu päťročnému plánu rozvoja národného hospodárstva SSSR v rokoch 1956—1960.

Pre západnú buržoáziu tlač bolo tentokrát príznačné, že neodvážila sa vypustiť ani jediný komentár, ktorý by šiestu sovietskú päťročnicu charakterizoval ako »fantáziu« alebo »utópiu«. I najzarytejší nepriatelia Sovietskeho svazu museli priznať, že nová sovietska päťročnica bude splnená.

Teda termíny, vo vzťahu k Sovietskejmu svazu ešte donedávna bežne používané, zmizli. Dohady o uskutočniteľnosti

smeleho plánu hospodárskeho rozvoja vystriedali na Západe chmúrne úvahy o stále rastúcej sile nielen Sovietskeho svazu, ale všetkých krajín socialistickeho tábora.

Známy americký komentátor Walter Lippmann na stránkach »New York Herald Tribune« sa pokúsil analyzovať úspechy Sovietskeho svazu a neúspechy Spojených štátov. Podľa Lippmanna »svet nepochybuje o dôležitom fakte, že Sovietsky svaz je teraz najsilnejšou mocnosťou v Európe a Ázii. Týmto hospodárskym faktom sa vysvetľuje mimoriadne istý tón vo všetkých prejavoch sovietskych činiteľov na XX. sjazde KSSS.«

Lippmann, ktorý je dobre informovaný o súčasnej situácii, konštatoval, že ťažko sa nájde krajina od Francúzska a Talianska, Nemecka a Grécka až po Indiu, kde by sa politické strany alebo politici, ktorí sú prívržencami Západu či USA, sa nedostali do úzkych. Doporučil, aby Spojené štáty prejavili ochotu vyvážať v značnom meradle kapitál, netrvať na vojenských podmienkach a netrebať za politickú neutralitu a nežiadať od iných krajín, aby prijímali všetky zásady amerického systému slobodného podnikania.

Obavy komentátora Lippmanna z ďalšieho oslabenia vplyvu USA vo svete sú iste opodstatnené. Zvlášť teraz, keď sa blíži koniec sjazdu, ktorý je etapou riešenia základnej ekonomickej úlohy SSSR — dostihnúť a predstihnúť najvyspelejšie kapitalistické krajiny vo výrobe na jedného obyvateľa — spočíva v tom, že na rozdiel od predvojnového obdobia uskutočňuje Sovietsky svaz túto hlavnú ekonomickú úlohu v období, keď s kapitalistickým svetom už nesúťaží jediná socialistickej krajina, ale keď prebieha mierové hospodárske sťahovanie dvoch svetových sústav — kapitalistickej a socialistickej.

Takmer polovica obyvateľstva Európy a Ázie s kapitalizmom definitívne skončila. Viac ako tretina ľudstva pevne vykročila cestou socialistickej výstavby. A to je skutočnosť obrovského svetového významu.

Šiesty päťročný plán rozvoja národného hospodárstva SSSR je najväčším hospodárskym programom vôbec. Sovietski ľudia vo svojich plánoch si doteraz nikdy pred sebou nepostavili také obrovské úlohy ako teraz. To je zjav zákonitý. Odpoveďať novej, vyššej etape socialistickej ekonomiky. Splnenie úloh šiestej päťročnice pozdvihne hospodársku moc Sovietskeho svazu na vyššiu úroveň a zároveň prispeje i k ďalšiemu hospodárskemu rozvoju všetkých krajín socialistickeho tábora.

N. A. Bulganin vo svojej správe zdôraznil, že ďalší vzostup vo všetkých odvetviach národného hospodárstva závisí predovšetkým od rýchleho rozvoja priemyslu. Najdôležitejšou úlohou päťročnice v tomto sektore je predovšetkým urýchlenie rozvoja hutníctva. Významné miesto v pláne patrí tiež výstavbe

atómových elektrární. Ku koncu šiestej päťročnice Sovietsky svaz bude vyrábať viac elektriny, ocele, cementu a paliv než Veľká Británia, Francúzsko a západné Nemecko dohromady.

Návrh smerníc stanoví najdôležitejšie úlohy i pre podstatný vzostup rastlinnej a živočíšnej výroby. Celková poľnohospodárska výroba v šiestej päťročnici vzrastie približne o 70 percent. Smernice pamätajú i na rozšírenie a zlepšenie prepravy a rovnako aj na investičnú výstavbu, objem ktorej bude väčší, ako bol vo štvrtnej a piatej päťročnici dohromady.

Svetový význam XX. sjazdu KSSS je obrovský. Mnohým západoeurópskym komentátorom treba pripísať k dobru to, že sa nesnažili zastierať otázky prerokovávané na sjazde, ktoré presahovali hranice Sovietskeho svazu. Boli to otázky mierového spolunažívania dvoch systémov, možnosti odvrátenia novej svetovej vojny a otázka foriem a ciest prechodu k socializmu. Mnohí komentári dokonca priznávajú, že duch mieru a spolunažívania slávil na sjazde priamo triumf.

Rozumne mysliacemu človekovi túto skutočnosť nie je ťažko pochopiť. Krajina, ktorá plánuje tak gigantické mierové výstavby, nemôže ani pomyslieť na vojnu alebo na jej rozpútanie. Sovietska päťročnica, to je premyslený pohyb miliónov mas ľudu celej krajiny v jednom smere, to je mobilizácia rozsiahlej techniky a obrovských materiálových rezerv. Tento mohutný pochod celej obrovskej krajiny smeruje k zvýšeniu blahobytu sovietskych ľudí. A ako je známe, vojna neprináša ani blahobyt a neumožňuje ani mierovú výstavbu.

Svetový význam sjazdu je ďalej v tom, že z jeho tribúny bolo prednesených mnoho povzbudzujúcich slov na adresu národov, ktoré v súčasnej dobe sa už oslobodili alebo oslobodzujú sa z koloniálneho jarma. A nebol to iba prejav formálnych sympatií k ich úsiliu. Bol to hlas skutočného mocného priateľa, ktorý chápe ťažkú situáciu národov, ktoré sa oslobodili, ponúka im konkrétnu pomoc a nežiada od nich, aby za ňu platili ťažko vydobytou slobodou.

Myšlienky, proklamované XX. sjazdom KSSS — ako sme ukázali — neobmedzujú sa dosahom a významom na sovietske územie. Stanú sa veľkou silou spoločenských premien, ktoré sa uskutočňujú v krajinách ľudovej demokracie, prekročia i hranice socialistickeho sveta a mocne vyzbroja svetový front mieru.

Tieto myšlienky dnes už nemožno zastaviť ani poraziť ozbrojenou mocou. Pretože práve tieto myšlienky sú strážené najsilnejšou mocou sveta, akú kedý dejiny poznali. Nielen mocou obranou, ktorú tvoria železné sily Sovietskeho svazu, Čínskej ľudovej republiky a krajín ľudových demokracií, ale i sympatiami pokrokového ľudu celého sveta a jeho túžbou premeniť svet na šťastnú a radostnú vlasť ľudstva. A táto sila je neporaziteľná, táto sila zaráza každého útočníka v rozpútaní novej vojny.

Preto s istotou môžeme N. S. Chruščev povedať, že vojne je možné dnes zabrániť, pretože sily obrancov mieru sú neporaziteľné.

Sjazd ponúka svetu mier a súťaženie pre blaho ľudstva. A táto ponuka je lákavá pre združujúcu väčšinu obyvateľov zemegule. Niet pochyb o tom, že ju láka väčšina ako perspektívy vybuchujúcich atómových bômb.

Vitazné idey leninizmu ešte nikdy neožiarovali cestu takým obrovským masám ľudu celého sveta na podozre z šťastím, ako dnes. Preto tiež plným právom môžeme povedať, že význam skončeného XX. sjazdu KSSS nemá hraníc.

JURÓ DETVÁN

Poslechněte si v Čs. rozhlasu Vysílání v českém a slovenském jazyce pro krajany v zahraničí:

Středoevropský čas:	Kc/s	Vlna (m)
02.00—02.30	9.550	31.41
	9.670	31.02
	6.030	49.75
02.30—03.30	9.670	31.02
	6.030	49.75
04.30—05.00	9.670	31.02
	6.030	49.75

Čtenáři nám píší...

Mnoho a mnoho dopisů přináší nám pošta z ciziny. Jsou to dopisy od vás, naš čtenářů. A není snad mezi nimi jediný, ze kterého bychom se nedomohli, jak žijete na »Hlas domova« a co pro vás jeho zaslání znamená. Dnes otiskujeme výňatky z dopisů od čtenářů z Velké Británie a Austrálie.

Nepřestávám litovat svého činu

»Posílám vám mnoho srdečných pozdravů,« píše čtenář V. S. z Velké Británie. »Děkuji vám mocně za zaslání »Hlasu domova«. Drazí, velice mě těší, když si mohu přečíst vaše zprávy z domova. Už jsem tisíckrát litoval svého odchodu. Já bych šel domů třebaš pěšky, ale ten strach je hrozný. Přesto moje myšlenky jsou jen tam u vás doma. Drazí doma, přeji vám mnoho úspěchu ve vaší práci. Věřte, že jsem v těch sedmi letech užíval a mnoho poznal, a to mě přesvědčilo, že jen vy máte pravdu.«

Milý pane V. S.! Děkujeme vám za váš dopis, který jsme obdrželi stejně jako oba předchozí dopisy. Na první z nich jsme vám odpovídali v 32. čísle našeho časopisu. Znovu vám zdůrazňujeme, že veškeré vaše obavy, pokud jde o návrat, jsou zbytečné. Nikomu z těch, co se vrátili, se nic nestalo a žijí spokojeně u svých rodin. Podrobné informace a pomoc při návratu vám poskytne náš zastupitelský úřad ve Velké Británii. Adresa zní: Embassy of the Czechoslovak Republic, 6—7 Kensington Palace Gardens, London, W 8., Great Britain.

Těšíme se na domov

Z Austrálie nám napsal čtenář O. A. Ve svém dopise říká: »Nejdříve pokládám za svou povinnost vám jménem celé rodiny co nejsrdčněji poděkovat za laskavost, kterou nám prokazujete tím, že nám pravidelně zasíláte »Hlas domova«. Znamená to pro nás kus naší milované vlasti, kterou jsme nerozvážně opustili a dnes toho velmi litujeme. Váš časopis dostáváme

pravidelně a netrpělivě očekáváme, kdo zase byl tím šťastným člověkem, který se dostal zpět do vlasti. Největší radost máme, když se dočteme, že zase někdo vrátil z Austrálie, porvaď i my budeme jednou těmi šťastnými a budeme mezi vámi doma, čemž již šest let toužíme.

Nebyť amnestie, nevím, jak by zde s námi dopadlo. Dobře jistě i my máme dvě děti. Dcerku, která narodila v západním Německu, chlapce, který se narodil v Austrálii. Jaký vedeme život, těžko vypsat. Stačí jen říci, že žijeme výplaty k výplatě. Jak z výpovědi n vrátilců dobře víte, lékaře a léky, všechno si zde musí každý platit. Dcerka si stěžuje na žaludek a my n máme na to, abychom s ní šli k lékaři.

Přihlásili jsme se na československé zastupitelském úřadě k návratu do vlasti. Poněvadž však zde máme dluhy, které musíme splatit, uvažují, že by nebylo lepší, kdyby manžel s dětmi odjela do vlasti v březnu a bych odjel o vánocích, až bych všichni zaplatili. Prosil bych o odpověď zda moje jednání je správné.

Panu O. A. z Austrálie odpovídám že návrat jeho i jeho rodiny tak, jak jej navrhuje, je docela dobře možný, zvláště tehdy, jestliže zde mají příbuzné, k nimž by se jeho žena s dětmi po svém návratu uchýlila. Jestliže zde nikoho nemají, bude na nich, aby uvěřili, zda by toto rozdělení bylo vhodné, protože samozřejmě pro rodinu by bylo poněkud obtížnější, kdyby se zde měla zařizovat bez něho jako živitel. V zásadě však návrh pana O. A. může být uskutečněn.

To nám napsali vaši kamarádi

Desítky dopisů přináší každodenně pošta do sekretariátu Výboru. Jsou to dopisy z nejrůznějších končin světa, dopisy, které vyprávějí o mnoha lidských osudech. Nejradošnější mezi nimi jsou ty, které přicházejí od občanů, navrátilců se do republiky. Nejradošnější proto, poněvadž každý z nich znamená že zase jeden člověk skončil definitivně s minulostí a začal žít ve vlasti novějším životem.

JSEM OPĚT DOMA A JSEM ŠTASTEN!

To nám napsal v úvodu svého dopisu navrátilce z Brazílie Ladislav Jeřábek, který dnes žije v Jaroměři, kde pracuje v národním podniku Juta. Zasílá nám příspěvek pro »Hlas domova«, v němž říká:

»Jedním z těch, kteří v minulosti chybili, jsem i já. Vrátil jsem se po šesti letech toulek světem na základě amnestie z Brazílie zpět do vlasti. Již v dětství jsem toužil poznat svět. Zatočil jsem i po plavbě po moři. Toto klukovské přání se mi, bohužel, splnilo.

Při dvouletém pobytu v západoněmeckém táboře Vauka a později v Camp Sant Margareten v Tyrolích našel jsem všude jen zklamání a utrpení. Za těch šest let jsem procestoval šest evropských států a osm jihoamerických. Avšak to, v co jsem doufal a věřil, to štěstí a blahobyt, jsem nikde nenašel. Našel jsem za to nezaměstnanost, malé mzdy a hlad.

Jsem opět šťasten doma mezi svými a nelituji svého návratu. Na tak krásné a milé přijetí, jehož se nám navrátilcům dostává, nelze zapomenout. Děkuji mnohokrát našemu panu prezidentovi a vládě za pomoc, kterou mi poskytli, a chci se za to v budoucnu odvděčit svou poctivou prací.

NENÍ NAD DOMOV

Další dopis je od navrátilce Jána Baláže, který se vrátil na Slovensko do rodné obce Horné Turovce, okres Šahy. Napsal nám:

BYL JSEM PŘEKVAPEN ZMĚNAMI V REPUBLICE

Z Francie se vrátil domů s celou rodinou Jiří Vávřina. Žije ve Střekově — Ústí nad Labem, odkud nám napsal:

»Musím nejprve poděkovat Výboru za přijetí, kterého se nám zde dostalo. Byl jsem velice překvapen, co všechno se za ta léta u nás změnilo. Já i moje manželka jsme velice spokojeni. Třebaže manželka ještě nezná česky, velmi se jí tu líbí. Děkujeme vám oba dva i naše děti za všechno to, co jste pro nás udělali. Pracuji v Chemických závodech, n. p. v Ústí n. L. a líbí se mi tam.«

MLADÉ DNY

V Československu byl uveden dlouho očekávaný film — I. část celostátní spartakiády »Mladé dny«. V pestrém sledu filmových obrazů ožily znovu na plátně nezapomenutelná vystoupení mladých sportovců, která uchvátila nejen statisíce občanů naší země, ale i tisíce zahraničních návštěvníků z desítek zemí světa. Roztomilá »Zlatá brána«, cvičení těch nejmenších, cvičení

s křehkými, dorostenky ze škol, chlapci a dívky ze závodů, podniků a úřadů se střídají s mládeží Sokola, vojáci cvičí a hrají si s dětmi, vše v jediném, barevném sledu krásy a síly mládí republiky. Film končí nástupem mládeže škol pracovních záloh, mladých dělníků nejrůznějších povolání, která dokazuje, jak šťastně žije mládež Československa.

HLEDAJÍ SE...

V 35. čísle »Hlasu domova« jsme v této rubrice pátrali po Miroslavu Růžickovi, nechaníku z Prahy, narozeném 11. 4. 1930, který opustil republiku v roce 1948 od roku 1949 nemají jeho příbuzní o něm žádných zpráv. Spolu s ním odešla jeho teta Marie.

Omylem se stalo, že v této zprávě bylo uvedeno jen její příjmení za svou — Růžicková. Upozornili nás na to její matka a sestra, které v těchto nech znovu navštívily sekretariát Výboru a prosily nás, abychom uvedli její ynější jméno, které je Marie Schroitová.

Voláme tedy Miroslava Růžického a jeho tetu Marii Schroitovou, narozenou 21. 1. 1907. Jejich drazí zde ve vlasti je vyžívají návratu. Ve zprávě v 35. čísle bylo vnějšky chybě uvedeno jméno matky Miroslava Růžického, která se znovu provdala a jmenuje se nyní Mazánková. Paní Františka Růžicková z Prahy-

Žižkova, která je matkou Marie Schroitové a babičkou Miroslava Růžického, nás se slzami v očích prosila, abychom uveřejnili jejich fotografie a vyřídili jim, že už ve svém životě nemá žádné jiné přání, než aby se zase shledala s dcerou a vnukem. Věřím, že se ozvou! Řekla při odchodu. Co na to odpovíte, Miroslave Růžicko a Marie Schroitová? Nenecháte přece v nejistotě starou ženu, která dnem i nocí myslí jen a jen na vás.

Oba dva pohřešované upozorňujeme, že veškeré informace a pomoc jim poskytne československý zastupitelský úřad v té zemi, kde právě žijí.

